

КАГИРХОЙ ПРОЕКТАШ

ГалгIай мехка йоккха, керда
проектш кийчъеш я кагирхошта
хьалхалаттарашта, студенташта
лаьрхIа

16

БОКЪОНАШ ЛОРАЯР

МагIалбике аргIанара
рейд йир мах беча
моттигашка

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГIАЛГIАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№35 (12762)
Тов
бутт,
17 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

КЪОНАЧАР ФЕСТИВАЛЬ
Мехкада: ГалгIайчен
викалаша мохк дика
бовзийтаргба кагирхой
фестивале

3

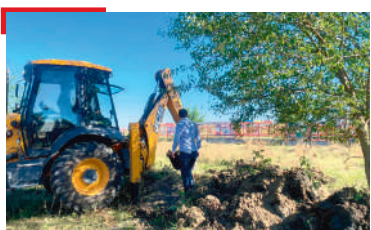
СВО
Россе кердача
моттигашкарча
ГалгIайчен викала
Алчевске кхетаче
хилар

5

ПАЙДАНЕ БУВЗАМАШ
Урале, Сибре болча
ГалгIайчен викалашта
баркал аьлар МРК
бIухоша

6

ИАЛАМ ЛОРАДАР
Хий дIаухаш дола ор
мукъадоаккхаш,
болх дIабихьар
СоарIапча

7

МЕТТАЙ ЦIАЙ
Заьзгакъонгий-
Юртарча ишколе
Даькъастен къамий
фестиваль дIайихьар

8

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

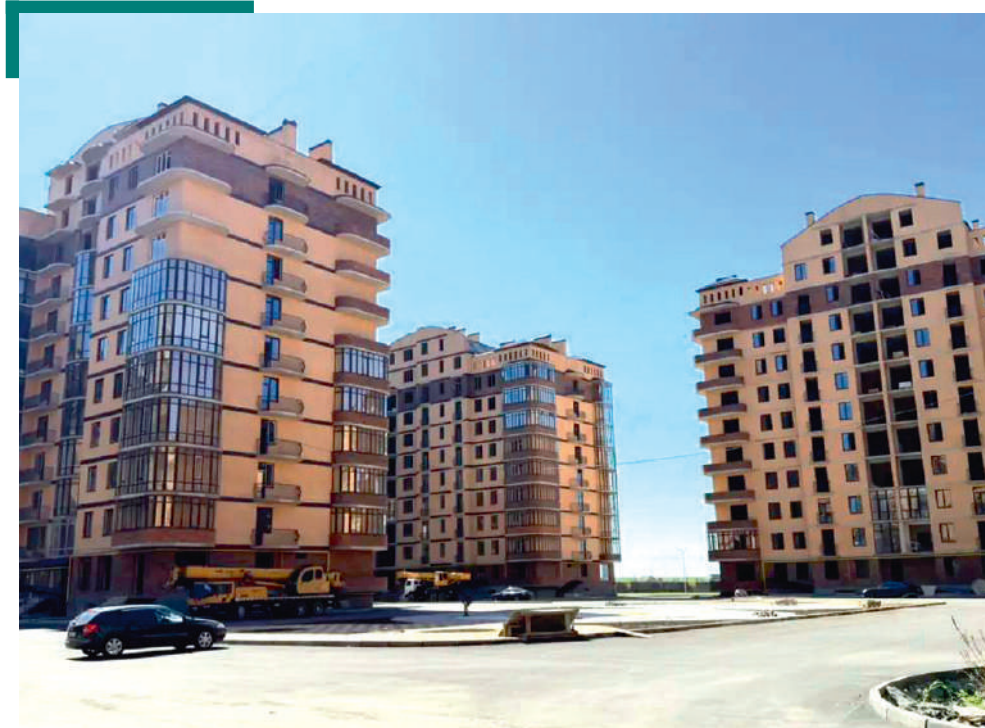
www.serdalo.ru

Кхоанен хий

Мехкада: Цу проектах аз жоп лу мехка
кулгалхошта, ГIалгIайчен бахархошта хьалхашка

2

ДегIаахар

Мехкада: ВIаштIара
даь цIенош
хьалдара болх
4,3 боарамга
кхоачаш айбеннаб
мехка

4

Кхоанен хий

Мехкада: Цу проектах аз жоп лу мехка кулгалхошта, ГалгIайчен бахархошта хьалхашка

Курскенаькъан ИбрахИм

ГалгIайчен кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла вахар Эса хи тIа хьалгьеча хий чулоацача гIишлонга хьажа. Федеральни центра 13 млрд сом гаргга ахча денна хьалгьеш йола из проект бахархошта молаш долча, дикал йолча хица Iалашо яра лаьрхIа я. Из болх чакхбаргба 2030 шу чакхдоалаш, Россэ Президента Путин Владимира хьаллоацаш, хIаьта болхлошта йилла ха я 2029 шу чакхдалалехь.

Технологеш, экономе оагIув

Проекта керттера декхар да лакхача моттиге хилар бахьан долаш, хий ше-ше IочудоагIаш хилийтар. Насоса гIирс оттабеш цахиларо таро лургья электроэнерги йоа ца еш, дIадодар кIезига долаш хий лоаттаде, цунга хьежжа из леладерашта а маьха чухьнахьа хургда. Хий хьадоагIаш хургда хин кIалхарча уйчен чугIолла, цкъа хьалхагIа 1 эзар кубометр хий чудодача резервуара чу а даха, цул тIехьагIа боккхача наькъ тIа гIолла. Турбай дIоахал 90 км да: хьалхара 8,5 км турбаш хургья пластиках яь, дIахояраш чона я.

Дикала тIахьажар, экологи

Хин цIенала тIахьожам дIаболабергба уйче дIаоттаяь яьлча. Хий чудуллаш хиннача даькъ тIа докьаденна дах-

чаш дусаргда; уж бахархошта леладе могаду дахчан меттел, иштта туристаш совцача моттигашка а уж наькъадоалаш хургда, гаьнаш теда ца езаш. Къаьстга йола терко тIайохийт Эса-ЧIоажен экологена. Хий цIендеча гIирсашка хьожаргба ЖIайрахьа наькъ тIа - республике чувоалаш. Доал дара доакъошта тIадиллад уж объекташ балансе оттаяр, электричествоца цига Iалашо яр.

КIийле яр, болхлой кийчбар

Наькъашка гIолла хий дIадоалуча хана, цкъа хьалхагIа доал деча даькъ тIа хий чулацара гIирсаш дий

хьажа беза, иштта 90 км гаргга тиша турбаш хувца еза.

«Хий чулоацаш йола гIишло дIайолалуш, республике турбаш меттел, хий лоаттаду гIирс а хила беза, иштта кийчо яь болхлой хила беза», - аьлар ГалгIайчен Кулгалхочо.

Хица Iалашо лоаттаяра ЦаI волча оператора тIадиллад, цу лостамагIарча вузашка керда болх лелабара болхлой Iомабар.

Болх дIабахьар

Чоалханеча хьалашка дIахьош ба гIишлон болх: Эса хий дехьа-даккха дезаш хилар, хIаьта цу даькъ тIа догIаш даьхкача хана шозза хий чухийдда хатар хилар.

Цунга хьежжа доацаш, республика лаьрхIа я йистедаьнна балха дакъа ханал хьалха юкъеодоладе. Производственни программах дIахьохьош да йолаш йола турбаш тоаяр - уж кердаяьхай 90 км.

«Цу гIишлонах Россэ Президента, иштта дукхача шерашка из хаттар кхоачашдарга хьежаш болча республикан бахархошта хьалхашка жоп лур со-се ва. Тха из хаттар кхоачашде декхар да», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Болх дIабахьара эшаш дар лоаттадеш йола болхлой тоаба вIашагIеллай. ТIахьожам лоаттабеча наха тIадиллад болх бечарна новкъостал а деш, технически кхоачамбоацараш юстар дахар.

ХIама тоадаргахьа гола тохар

Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла ГалгIайчен кертте латта ворхI шу да

ГIазданаькъан Ахьмад

2019 шера тов бетта 8-ча дийнахьа, Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла ГалгIайчен Кулгалхочун дарже эттар. Цу дийнахьа денз, дIадоладелар республике докхий хувцамаш. Республиканна доал де из оттача хана, вахара-экономически хьал атта дацар, бакъда кердача кулгалхочо республикан бюджета хьал тоадара болх дIаболабир, ГалгIайчен чурча таронашкара. Укх ворхI шера из никъ нийса дIахьош хилар гуш а да.

Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьланна гонахьарча тоабан балха юкъе нийслуш хинна кхоачамбоацараш дар юхьанца даьлла доккха республикан декхар, цо юа-тохар моллагIа йола вахара проекташ. Бакъда бюджета полити-

ка чIоагIа а нийса а дIахьош хиларах, дIадодар лорадеш, федеральни центраца болх тоабеш хиларах, республика хьалгьаьлар цу халонашкара - лоархIам болаш лаьгIдир паччахьалкхен декхар, ахчанцара хьал а тоадир.

Цунца цьхана республико гойтар ший доалахьардар лерттIа леладеш хилча, таронаш тоае йиш йолга. ГалгIай мехка бизнес лелаяра хьал тоадарах, ГалгIайчен администраце ший болх нийса дIахьош хиларах, йоалах бола пайда моттигерча бюджете чубоагIаш хилар.

Ахчанцара таро тоаяла йолаелча, экономикан даькъ тIара хьал а тоаделар. Республике промышленни оагIув лакхьяла йолаелар. Республикан Паччахьалкхенна карагIдаьлар, дика толамаш даьха а ца Iеш, къаьнара хаттараш кхоачашде - шераш доахаш, болх ца беш лаьтта предприятияш болх бе

йолаелар. Уж балха юкъеяларах республике керда балха моттигаш а хилар, керда инвестицеш юкъеяьлар, цу юкъе агропромышленни комплекс а йолаш, иштта туристически оагIув дегIаера, из республикан таханара юхь я.

ГалгIайчено даьхача лакхача толамашта мах оттабир федеральни боарам тIа. Российски Федерацие Паччахьалкхено цкъа белгалдаь Ийнадац мохк вахара-экономически дегIаахара даькъ тIа лакха толамаш доахаш хилар, цунца цьхана цьхьацца долча промышленни, юртбоахама оагIонаш дегIаяр а хьоа-деш.

Цу тайпара тешам а луш, республика дегIайоагIаш хиларо дIахо а ше дIадоладаьр дIадахьа таро елар. 2024 шера тов бетта 8-ча дийнахьа, ГалгIайчен Халкъа Гуллама депутаташа, цьха барт болаш, юахер-жар Келаматанаькъан Махьмуд-

Иаьла.

Тахан, ворхI шера республикан доал деш, Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла дIахо а ГалгIайче дегIаяра ше хьалаьца никъ дика дIахьош ва. Цун керттерча декхарашта юкъе латт керда ишко-лаш, дарбанчеш, берий бешамаш хьалгьар; коммунални даькъ тIара

вахара хьалаш кердадахар; СВО бIухошта, цар дезалашта новкъо-стал дар; иштта йоккхий къаман проекташ кхоачашгьар.

Цу балха хьалха санна кертте-ра маIан да республикан бахархой вахара хьалаш тоадар, цьхоагIо йолаш, кхоане тешаме йолаш, вахар хьаххоллар.

Дикача Іоткъама низ

ХІама тоадалар кхозза дукхагІа айденнад вай Мехкадаь балхаца

Курскенаькъан ИбрахІим

Вай мехкадаь Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлий балхацара гІулакхаш кхозза дукхагІа айденнад РФ моттигашта хьалхалаттарий балхацара хІама дустача оагІонца. 2026-ча шера маьцхали бетта теркалдаьчох баь соцам ба из. Тохкама болх кийчбаьб политически, экономически оагІонцарча агенствос (АПЭК).

Кердача лоархІама 34-ча моттиге эттар вай Мехкада, хІаьта бутт хьалха 37-ча мугІаре латтар. Вай мехкадаь юкьера балл карарча хана 6,08 хул. Цо яхар наха хьаллоацаш, нах тІехьаотташ болча кулгалхой тоабан юкье ва вай Мехкада.

Республикашта хьалхалаттарий хІама хувцадалар федеральни оагІонца баьча соцамца, федеральни моттигаца бувзам хиларца, вахара-экономически проекташ йоаржаяра балхаца, моттигашта кулгалдераш массахана нахаца къамаьл доагІаш, цар хьашташ теркал-

деш хиларца дувзаш ба тохкама балха автораш.

Даькъастен моттигашка тахан латтача хьалаца геттара хоалуш да маьцхали беттацара ГІалгІайчен хувцамаш. 35-ча моттиге эттача АьдагІий мехка кулгалхочул Кумпилов Муратал хьалхаваьнна 34-ча моттиге эттар вай Мехкада тахан. КЧР хьалха латта Темрезов Рашид 49-ча моттиге латт, хІирий мехка кулгалхо Меньяло Сергей - 59-ча моттиге, Селий мехка кулгалхочун Декхараш кхоачашдеш вола Щукин Федор 75-ча мугІаре эттар.

Маьцхали бетта дІабихьача балхо хьагойт моттигашта кулгал дерий гІулакх «федеральни повестка» юкье хиларца бувзам болаш долга. АПЭК тохкама балхаца къаьстта теркалдеш да вахара оагІонца дувзаденнарашта, унахцІенон, дешара хьала, гІайоагІача шелала боагІача боараме кийчо яра федеральни оагІоно тІахьожам чІоагІбаьлгІа. Иштта лоархІамечарех да моттигаша федеральни, халкъашта юкьерча кхетаченашка дакъа лацар.

ГІалгІайчен хІама, цІаьхха,

кхозза лакхагІа айдалар теркалде эттача, из дувза йиш я политически оагІонцара гІулакхаш тоадаларца, мехка хьалхалаттараша болх боагІача боараме дІахьош хиларца, иштта федеральни оагІонца цхьана къахьегаш хиннача хувцамашца. Бакъда, къаьстта цхьан проектаца, цхьан оагІонцарча балхаца из дувзар нийса хургдац алар харцахьа дац: хІама хувцадаларца хоттам болаш мел

дола хІама теркаме лоац тохкама болх дІахьораша. Тахан вай кхетаду, республикан кулгалхо-чо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас ший хІама кхозза лакхагІа айдеш тоадаьлгІа.

Карарча ханара хьал теркалдича, шоай гІулакх дикка чІоагІдаь, нах тІехьа болаш латтача мийнгий кулгалхой тоабан юкье, ййиза моттиг хьалаьца латт вай Мехкада.

Доагор
лоаттадара
тІахьожам бу
кабмино

Оздой Іийса

Машинашта эшача доагора лакха терко лоаттарах дувцаш кхетаче дІайихьар тахан мехкарча премьер-министра Слестенин Влади-мира. Республикерча АЗС болх тахан мишта латташ ба, бензин, солярка цу моттигашка мел кхоачам болаш да, иштта малагІа маьхатІа латт дийцар кхетаче. Мехкарча ахархошта цхьакхка кхоачамбоацараш доацаш, мел эш доагор лоаттаде дезилга белгалдир цига.

«Республикера хьал тахан ма дарра довзаш хила деза вай: карарча хана доагора кхоачам малагІа боараме латт, хьачу мел дахьаш да, иштта доагор чудувтташ йола малагІа моттигаш болх беш я. Кхоачамбоацараш долча моттигашкара бахьанаш тахка деза, уж юстардоахаш малагІа болх дІабахьа беза хьажа деза. УФАСаца, къаьстта терко еш, хьажа беза маьхашка. Боарам боацаш доагора мах айбар чакхдалиyta йиш ярех дац. Юртбоахама, коммунальни моттигашта, иштта кхьдолча лоархІамеча оагІонашка эггара хьалха хилиyta деза доагор. Из болх лертІа хилийтар вай декхар да», - аьлар Слестенина.

Республике цу оагІонца дувзаденнараш меттадоаладара тІехьа лакха терко лоаттае езилга белгалдир кхетаче. Кабмина кулгалхоcho гІадицлар, республике хан-ханахьа эшаш дола доагор лоаттадергдолаш, боагІаш бола болх дІабахьар.

Автобусах
карташ тІара
мах луш хилар
лакхлуш доагІа

ГІазданаькъан Ахьмад

ГІалгІайчен бахархой юкьарлон транспортаца 10 сома пайда бе йиш йолаш ба, нагахьа санна «Мир» яхача банка картаца шоаш дІаюха бигарах мах дІалуш хуле. Ахча Іодоаккхача хана, мах кІезигагІа луш хилар ше-ше цу юкье долаш да.

Из болам дІаболабаьр я Къаман мах дІабаларах долча карта оагІув, иштта ГІалгІайчен Минтранс. Из лаьрхІа да республикан юкьарлон транспорт дикагІа, аттагІа хургйолаш. Из программа болх беш хургьа лайчилла бетта 30-ча денга кхаччалца.

ГІалгІай Паччахьалкхено «Сердало» газетага ма аллара, статистико чІоагІду, из хьал леладераш дукхагІа хулаш боагІилга. Цу тайпара мах дІалуш бараш, кІимарса бетта 126 саг вар, маьцхали бетта 210.

Дешара керда шу дІадодаларца, тов бетта из хьал кхьа тоалургда. Цу программе дакъа лацара пассажира «Мир» карта терминала тІатоІаде деза, транспорта чу сагаца бувзама вала а ца везаш, ший наькьах бола мах дІалу цо.

Мехкада: ГІалгІайчен викалаша мохк дика бовзийтаргба кагирхой фестивале

Баркинхой Мурад

Екатеринбурге дІахьош я Халкъашта юкьерча кагирхой фестивала кхетаченаш. Из хургда тов бетта 17-ча денга кхаччалца, цига дакъа лоацаш ва 191 паччахьалкхен 10 эзар викал. «Сердало» газета хьалха яздаь ма хиллара, царна юкье ГІалгІайчен 23 викал ва, уж яхьах дика чакхбаьлар, цудухьа цига баха аьттув а хилар. ГІалгІайчен викалаш ба къонабараш, дешара, IT-технологей, бизнесса, масс-медиа, спорта, вай

заман хьалаш леладара доакъош тІара.

«Фестивала къаьстта йола терко лоаттаю Росс Президентта. Ше доакъашхошка къамаьл деш, цо белгалдир халкъашта юкье доттагІал, лархІар долаш, шоайла кхеташ хила безилга. Вай кагирхошта из лоархІаме да, иштта йоккхий таронаш а я - юкьарлон вахаре цхьа дакъа дІалоацаш хилар, шоашта керда таронаш хьаеллар, тайп-тайпарча мехкара баьхкача нахаца бувзам лелабар. Тахан вай кагирхой дакъа лоацаш

ба «Дунен кагирхой болама» юкье. Къаман гІирс тІабувхаш, уж гІоргба Екатеринбург ура-машка гІолла, гІалгІай къаман культура, Іадаташ гойташ. Цу тайпара кхетаченаш лоархІаме я ГІалгІайчен шийна а. Кагирхой дІагойташ ба вай республика, цар кхьча доакъашхошта йовзийт вай культура, истори, иштта царна нах бовз, царца бувзам хотталу, из тІехьагІа укхаз, вай мехка, накъабоалаш хул. Сога хаьттача, из чІоагІа лоархІаме да, вай кагирхой цу таронашта юстара цахилар. Тахан мехка ка-

гирхой эшача моттиге хила еза ГІалгІайче а, цига хотталу тайп-тайпара культураш йолча наха юкьера къамаьл», - аьлар ГІалгІайчен кулгалхоcho Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Республикан кулгалхо тешаш ва, ГІалгІайчен викалаша цига вай республика дика гойтаргхиларах. Цигара цар дахьаргда, мах бола балха говзал санна, тахан эггара чІоагІагІа эшаш дола хьаькьал, нахацара бувзам, кердадараш. Уж накъадаргда ГІалгІайчен социально-экономически проекташ кхоачашьгеча.

Путин Владимиргара даькьалаювцаш каьхат д^аделар, т^емхошта г^о деш хиннача мехкахочунна

Г^азданаьк^ан Ахьмад

Россе Президентагара даькьалаювцаш, каьхат кхаьчар Наьсарен кха-лерча вай мехкахочунга. Тахан 90 шу дузаш я До-лакха-Юртарга Ида Ива-новна. Наьсарен кхален администрацена хьалха латта Овшанаьк^ан Му-харбик, юртарча админи-страце кулгалхо Тиймар-занаьк^ан Муса бахабар из йолча, Россе паччахьа-гара каьхат ийца.

«Сийлахь-боккхача т^ема шерашка, котало гаргайо-алае г^ерташ лаьттараш-та, низ д^а ма кхоачча г^о деш хиннай из. Мехка, т^ема эшаш долча г^улакхашка лаьттаб ала деза цу нахах. Дог делаш, иразе, могаш, маьрша йолаш яха даьк^а-лайийцар из хьаьшаша», - дийцар «Сердалога» адми-нистраце.

Фашистий наьк^аш тедаш, из вай лаьтташкара аравоаккхаш лаьттарашта г^о деш хиларах; доккха бар-кал аьлар Идайна. Шоай мел дола денал ураоттадаь к^а-хьийгараш бицбе бок^о яц вай тахан! Цар никь бовзаш хила еза к^она т^ехье.

Т^ема сийлен Дийнахьа, мехкахоша гойтача турпалча г^улакхех дийцар вай Мехкадас

Баркинхой Мурад

Т^ема сийлен Ди дездеш ба Россе! Из хетадаь да 1790-ча шера мыс Тендра оала-ча мотиге туркий флота х^ама эшадеш, адмирала Ушаков Фёдора кулгал деш хиннача эрсий эскадрас ко-тало яккхара. Т^ема исто-ре дошоча алапашца яздаь латта х^ама да из. Вай мех-кадас Келаматанаьк^ан Махьмуд-^аьлас белгалде-чох, тхьоврача хана хин-нача котолонаша хьагойт; царна т^ехьа деналах, май-ралах бизза бола к^онгаш лаьтталга.

«Т^ема сийлен Ди лоарх^аме, доккха да вай к^а-манна! Даьхен г^улакхе лаьт-тача яхь йолча к^онгий исто-реца дувзадenna да из дер-рига. 1768-1774-ча шерашка хиннача эрсий-туркий т^ема юк^е Россегара духьале еш хиннаб вай б^ухой. Т^ема ис-торена довзаш да из дерри-га. Д^ахойодача хана а Россе

х^ама хьаллоацаш, ц^ихеза болаш, деналца, майралца шоаш д^абовзийташ, лаьттаб вай к^аман к^онгаш. Рос-сийски императорски эскара юк^е, инарала ц^ерага кхоа-чаш к^ахьийгад вай к^аман пхе сага. Царех ва Базорка-наьк^ан Бунхо, Малсаганаь-к^ан Сафарбик, Бекбузара-наьк^ан Сосланбек, Укура-наьк^ан Тонт, Налганаьк^ан Элберд. Дунен хьалхара т^ом латтача шерашка, г^алг^ай 30 эпсарех Георгиевски ка-валераш хилар. Дошо Геор-гиевски герз денна белгал-ваь хиннав кхы а ийс саг. Российски импере эггара лоарх^аме, доккхаг^а хинна совг^ат да из. Сийлахь-бок-кхача Даьймехка т^ема ше-рашка а ц^ихеза хиннаб г^алг^ай к^онгаш. РФ Турпа-лаш беш белгалбаьхар дукха шераш даьнначул т^ехьаг^а Оздой Мурад, Малсаганаь-к^ан Ахьмад, К^оастой Шир-вани», - язду вай Мехкадас ший телеграм-оаг^он т^а.

Республикан Кулгалхо-

чо аьлар, таханара к^аман к^онгаш из никь сийлен-ца д^ахохьош болга. Украи-нерча т^ема операцена юк^е белгалбаларах, Россе Турпал яха ц^и елар вай пхе мехка-хочоа, царех виь сага из ц^и кхелхачул т^ехьаг^а елар. Та-ханарча исторе лоарх^аме моттиг д^алоацаш ба Совет-ски Союза Турпал Овшанаь-к^ан Руслан, РФ Турпал Ев-кураанаьк^ан Ювnaz-Бек, Россе хьалхара Турпал Оска-наьк^ан Сулумбик.

Россе лакхара совг^ат

денна - РФ Турпалаш ба вай мехкара 17 саг. Паччахьалк-хен кхерамзлен оаг^онца дув-задennaраш лорадара наьк^ т^а инарала ц^ерага кхаь-чаб к^аман дукха к^онгаш. Т^емхошта, ветеранашта, цар даьшта, ноаношта баркал кхайкадеш, к^амаьл дир вай Мехкадас. Иразе, беркатаца, бартаца баха даьк^алабий-цар уж мехка Кулгалхочо! Мехкадас теркалдир, к^она т^ехье хьалха д^абахарий турпала никь бовзаш, цун сийдеш хила езилга!

Г^алг^айчен т^ахьожам болаш да к^аман 12 проект кхоачашъяр

Ужахьанаьк^ан Хьамзат

Г^алг^ай к^аман проекташ, федеральни программаш кхоачашъярах дийцар, ре-спубликан премьер-мини-стра Сластенин Владимира кулгал деш, арг^анара кхета-че д^ахьош.

Цу даьк^ т^ара хьал до-взийташ, керттера доклад йир проекта болх леабара йолча моттигерча урхаллен

кулгалхочо Малсаганаьк^ан Бек-хана.

«Республике к^аман про-екташ кхоачашъяра лаьрх^а ахча да 5 млрд 738 млн сом. Тов бетта 14-ча денга кхоачаш бюджета декхар т^аийцад 5 млрд 445 млн сом, из да дерригача ахчан т^ара 95%. Кассе г^олла д^адахар 4 млрд 127 млн сом да- 72%. Россе Минфина хоамаша яха-чох, тов бетта 8-ча денга кхо-ачаш, республике к^аман 8

проектах ялх кассе г^олла кхоачашъяр д^алаьрх^ача, из хьал Россе г^олла долчул дикаг^а да. «Дезал», «Кагир-хой, бераш», «Д^аьха, дика вахар», «Вахара хьалаш», «Экологи», «Пайдане йола экономика» яха проекташ кхоачашъяра болх лакхача боараме ба», - аьлар «Серда-ло» газетага Г^алг^айчен Пач-чахьалкхене.

Карарча хана Г^алг^айче юк^е я 12 керттерча к^аман

проекта, царна чуйоаг^а дар-банче, дезала вахар хьал-лацар, дешар, экологи, ин-фраструктура, таьрахьий дег^аахар. Паччахьалкхен кхетаче чакхийоалаш бюджета ахча нийса хьожадеш, йилла балха ха лораеш хилара керт-тера г^улакхаш белгалдир.

РФ Президента Путин Вла-димира могаеш йола к^аман проекташ кхоачашъяр, мот-тигерча Кулгалхочо ший тер-кама к^ал лoаттаду.

Мехкада: В^ашт^ара даь ц^енош хьалдара болх 4,3 боарамга кхоачаш айбеннаб мехка

Оздой Ийса

Гишлош хьалтъяра болх дикка тоабеннаб ала йиш я вай мехка. Д^адахача шера-га хьежача, укх шера 4,3 кхо-ачаш айденнад из г^улакх. Ер шу доладелча денз д^абихьа болх 124,1 эзар кв.м чулоа-цаш ба карарча хана. 2026-ча шера цу оаг^онца кхоачаш-де лерх^лараш йиллача ханал хьалха чакхдоалаш да, вай таханара хьал зийча - 74,3%-га кхоачаш болх баь баьннаб, вай мехкадас Келаматанаь-к^ан Махьмуд-^аьлас белгал-дечох.

«Наха лаьрх^а хьалдеш долча ц^еной болх 75,1 эзар кв.м д^алоацаш ба. В^ашт^ара даь ц^енош дукхаг^а хилар вай

республиканна лoарх^аме да. Шоашта товш йола фусам харжа аьттув болаш хила беза бахархой; шахьарий, юртий хьал тоадара т^ехьа к^ахье-га деза. Цу оаг^онцара болх д^ахьоргба мехка юхьанца лаьрх^лараш кхоачашдеш», - аьлар республикан Кулгалхо-чо.

Гишлош хьалтъяра балха нийсса моттигий хьал меттадо-аладеш бола болх ба д^ахьош тахан. Дика, кхераме доаца наьк^аш дехкаш, шахьарер-ча, юрташкарча моттигий куц эргадоаккхаш, д^ахьоча балха лакха терко лoаттаеш ба ре-спубликан кулгалхой. Наьха вахара хьал аттачахьа даккха-ра, кхоачамбоацараш юстарда-хара т^ехьа боккха болх лoат-табу тахан мехка.

Россе кердача моттигашкарча Галгалайчен викала Алчевске кхетаче хилар

Ужахъанакъан Хъамзат

Запорожски, Херсонски обла-
сташка, ЛНР, ДНР Галгалайчен
викал Фаьрганаькъан Тлахир
Алчевскерча администраце-
на кулгал деча Гребенькова
Светланайца кхетаче длахьош
хилар. Влший бувзам ло-
аттабеш дладахъа лерхлача
гулакхех дийцар цар.

«Маргалбика, Лугански Къа-
ман республикан Алчевск
яхача шахъара юкьера хлама

члоагдарах дийцар кхетаче. Му-
ниципальни моттигаша цхъана
лоархлеме гулакхаш кхоачаш-
де лерхл. Керттердарашта юкье
да кагирхой политика, мотти-
гашта доал дара болх тоабар,
промышленность, бизнес, хлама
йохкар, эцар, иштта культуран,
вахара оаглонашцара болх. Гу-
манитарни оаглонцара був-
зам члоагбара дикка терко е
лаьрхла ба хъакимаш. Алчевска,
Маргалбика бахархошта шоай-
ла истори, культура, ладаташ
довзийташ болх боаржаберг-

ба, аьнна, соцам бир», - дийцар
«Сердалога» Фаьрганаькъан
Тлахира.

Россе кердача моттигий
викало белгалдир цу балха
юкье бахархой, кагирхой мот-
тигаш; культуран, дешара
оаглонаш чулоацаш къахье-
га лаьрхла хилар. Шин шахъа-
рера гулакхаш довзийтаргда
цу балхо Маргалбикерча, Ал-
чевскерча бахархошта. Нах
шоайла влшкаозаш, бувзам
члоагбеш, керда проекташ йо-
аржаеш гулакх хургда цох.

Галгалайчен таьраххий деглаахара кулгалхочо къамаьл дир IT-кхетаче

Баркинхой Мурад

«Бизнес.Техноград» яхача
Московски ВДНХ комплек-
се балхацара кхетаче хилар,
«Тахан Тоабанна Хьалхавал-
ла», яхаш. Из кхетаче длахьош
цхъан майдан тла гулвелар
500 совгла говзанча, 30 экс-
перт, царна юкье бар тоабай
кулгалхой, топ-менеджераш,
IT-департамент кулгалхой.
Цига дика дакъа лоацаш хилар
Галгалайчен таьрахъашца
деглаахара Академи. Эксперта-
ша IT-тоабаш влашагтохарах,
бизнеса сага кхелла хъаь-
къал юкьедаккхарах дийцар.
Топ-менеджерашта лаьрхла
длахьош хиннача секце къа-
маьл дир Академе кулгалхочо
Арцюх Дмитрие.

«ИИ новкъосталца деш дол-
чун жоп лур саг ва. Цудухъа ди-
кача, воча менеджера; иштта ди-
кача, воча проект оттачоа юкье-
ера доазув тахан укхаза къоа-
стадеш да», - аьлар Арцюх Дми-
трие.

«ИИ юкьейоаккхаш гуш
йоаца халонаш» яха доклад
ешаш, таьрахъашца деглаахара
Академе кулгалхочо ма дарра
довзийтар из юкьейоалайра
эшаш дар, из мишта лелае еза
хьалхадаьккхар.

Из кхетаче накъаьлар рос-
сийски IT-даькъ тлара болх лела-
беча кулгалхоша шоайла къаьг-
га къамаьл дладахъара. Доакъ-
ашхой таро я хьалхале лелаю
менеджмента, иштта сага кхел-
лача хъаькъала технологиер керда
оаггив ювца.

Таханарча денга кхоа-

чаш, Галгалайчен таьрахъашца
деглаахара Академи, Даькъасте
йоккхагичарех цаг йола дешара
моттиг я. Из хъаьхеллай «САФ-
МАР» яхача тоабо, цун керте
ва бизнесмен, меценат Гуцара-

наькъан Михаил. Цу проекта
чуйоагаш я Магасера «Ишкол
21» (Сбераца цхъана длахьош
йола проект), Галгалайчен Биз-
нес-акселератор, карьера, ав-
торски дешара программаш

деглайоалайра Центр.

Цо таро лу, безам барашта,
таьраххий говзал Юмае, балха
говзал лакхъе, проекташ вай
заман таьраххий экономиканна
юкьейоалае.

Наьсарен дешархошта дагабохийтар тайп- тайпарча ханашка хинна турпалхой-мехкахой

Оздой Ийса

Денала урок длайихъар,
Наьсарен №23 йолча иш-
коле. Йоккхагича клас-
сашка багларашта дийцар
Галгалайчен исторе керттерча
турпала ханех – Сийлахь-бок-
кхача тлема ветераний турпа-
ла гулакхашкара дладоладаь
тахан Даьхе лораеш латта-
рий деналга кхачалца. Кхе-
таче хилар, «Цаг йолча парте»
«Исторически дагалоаттам»
яхача федеральни проекта
чуйоагаш.

Берашца къамаьл де баьх-
ка хилар парте моттигерча ис-
полкома кулгалхо Кхоартой
Ибрахим, моттигерча отделе-
не секретарь Бохтаранаькъан
Юсап, депутаташ-единорос-
саш, республикан Халкъа Гул-
лама керда харжа оттабаь кан-
дидаташ Къоастой Ваха, Чер-
нышева Юлия, Местой Мухъ-
мад.

Исторически дагалоаттам
длаболалу доккхача къамаь-
лашца а боацаш, хоадам болча
гулакхашца. Вай ба доаккхал

де йиш йолаш нах, цудухъа
лоархлеме да вай тлехьенна
цар цлреш йовзаш хилар.
Осканаькъан Сулумбика, Ке-
ламатанаькъан Иалихана, Хьо-
ашаланаькъан Султана, иштта
кхы дуккхабараша Даьхенца-
ра безам гойтар. Вай декхар
да из дагалоаттам лорабар, из
кердача ноахалашца бахаш
хургболаш», - аьлар «Сердало»
газетага Кхоартой Ибрахима.

Цу денала уроках дешар-
хошта дика майда хилар, ноа-
халаша дийна къамаьл шоай-
ла длахьоргдолаш. Цо таро лу
берашта книжкал арахъардар
довза, боккхийчарца дагабала,
сага карагданынараш довза.
Цар дийцар тахан граждански
бехтокхам хиларах, Даьхе ло-
раяр сийдолаш гулакх хила-
рах.

Къаьстга йола терко

тлаяхийтар Чернышева Юляс,
дагалоаттам кердача ноахалга
кхоачаш хила безара. Цо бел-
галдир, мехкахой дагалоаттам
лорабар - из длаяха ханаш да-
галацар хинна лац. Из исто-
рически тлехъале эшаш я ка-
гирхой кхебара. Из наькьадоал
тахан дийша боалача вай ка-
гирхошта, шоай хургбола ва-
хара никъ къоастабара, оамал
члоагъара.

Саг леш, наькъ тла ДТП яьча зламсага суд ергъя

Гпазданаькъан Ахьмад

Саг леш, наькъ тла хинна-
ча хатара бехке вола 17 шу
даьнна мехкахо бехкток-
хаме озаргва Шолжа кхале.
Цигарча прокуратуро къо-
астаьй цун кхел. Машина
каьхаташ доацаш, наькъаш-
кара бокьонаш лораеш во-
ацаш, хьийдда водаш хин-
нача цу сага бехках хиннача
хатара юкье сага вахар хаь-
дад.

«Тохкама оаглон болхло-
ша белгалдечох, 2026-ча шера
бекарга бетта 9-ча дийнахъа
цхъаккха бокьо йоацаш, маши-
на каьхаташ доацаш араваьнна,
наькъашкара бокьонаш телхаеш
машин хехкарах «Лада Приора»
яхача машина тлакхийттав из.
Цу чу яьгта 65 шу даьнна кхал-
саг, сов члоагта хиннача чов-
нех метта ца йоагаш, дарбанче
кхелхай», - дийцар «Сердалога»
мехкарча прокуратуре. Шолжа
кхален судо тохкаш латт из
гулакх тахан. Болх чакхбаьккха,
боаггача боараме бехктокхаме
озаргва цу хатара бехкевар.

Юрташкарча
наьктый хьал
цахаддаш
меттадоаладеш
ба Наьсарен
кхале

Гизданаькьан Ахьмад

Вай мехкадас Келаматанаькьан Махьмуд-Иаьлас тIадилла, наьктый хьал меттадоаладеш болх ба Наьсарен кхале дIахьош. Кхален кулгал деш вола Овшанаькьан Мухарбик ше ва цу гIулакха тIахьожам беш. Буро кIалха ваха, цу юрта тоаде дезаца наьктый хьал тохкаш хилар из балхарча тоабаца.

«Местой цIерах болча ураме наькьашкара кIоагаш дIадукъаш кьахьегаш боакх карарча хана. 1,5 километрага кхоачача доазон тIа болх дIабахьа безаш ба уж. Магистральни оалача цхьаькха ураме, жагIа тоссаш, никъ нийсбе лерхI. 400 метрага кхоачаш да из доазув. Овшанаькьан Мухарбика белгалдир, болх боагIаца боараме, цхьаькха кхоачам-боацараш гучадаргдоацаш чакхбаьккха хила безилга. Бахархошта, машинашта паргIатагIа хургIолча тайпара хийца хила деза наьктый хьал», - дийцар «Сердалога» Наьсарен кхален администраце.

Бахархошца бувзаме болаш, наькьашкара кхоачамбоацараш юстардоахаш болх ба тахан хьакимаша дIахьош латтар. Наьктый хьал лертIа хила деза, из керте оттадеш, тIатеIа, кьахьега лаьрхIа ба кхален администраце.

Урале, Сибре болча ГIалгIайчен викалашта баркал аьлар МРК бIухоша

Баркинхой Мурад

Нахимова 1-ча дозала ордена 41-ча тоабан Севастопольски Iаьржача форда флота кемай, ракеташ леаеча кемай командоване, иштта «ГIалгIайче» яхача зIамагIа ракетни кеман бIухоша баркал аьлар Екатеринбургча, Тюменерча ГIалгIай Республикан викалашта, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Россе Президента балха чубоагIаца ГIалгIайчен викала оагIоно.

Тема операци дIахьош цар дика новкьостал лоаттадарах, лаьрххIа дола кхайкарал дIадахьийтар викалашка.

Тоабай командоване белгалдир, ГIалгIайчен викалий оагIорахьара новкьостал лоаттадеш хилар, тема декхар кхоачашдечарна оалача дешаца, Iалашонца цар гIо деш

хилар.

«ГIалгIайче» яхача кеман экипажа кьаьстта баркал

оал цу моттигашкарча викалашта фордахой хьашташ довзаш, царна фу эш хьожаш

уж хиларах, цунца цар Давьхен бIухой дог ураоттаду, тема кIийле чIоагIъю.

ГIалгIайчен 180 кьонача эскархоcho Гвардейски полке физически кийчонах бола боарам гойтар

Оздой Гийса

ГIалгIайчен Шолжа кхален Эбарга-Юртарча 503-ча Гвардейски мотоиччархой полк, балха юкье кердадараш дахара йоккха майда хинна дIаэттар. Цига Илдарха-ГIалан, Шолжен, Шолжа кхален «Кьона эскар» яхача Болама 180 Iомалу саг физически кийчонах бола боарам дика дIалуш хилар. Цу тайпара болх дIахьу царца каст-каста, цо таро лу кьонача эскархошта шой толамаш го, шоаш мишта дегIабоагIаш ба ха. Карарча хана цу тайпара болх

дIахьош кьонача эскархоша дика толамаш даьхар; сихал, низ, духьальотталуш хилар гойташ.

«Боарамо дIадехар кхоачашдар, болама доакъашхой кийчон цхьа дакъа да. Цу тайпара Iомабалар дIахьош хиларо физически таронаш дегIайоалае низ лу, дика оамалаш чIоагIъю, толам баккхара тIакхувш хулийт. Каст-каста из болх дIахьош хилча, берашта гуш хул шоаш малагIа моттигаш караерзаю, малагIаш тIехьают», - аьлар «Сердало» газетага из спортивни цIай вIашагIделлараша.

ГIалгIайчен кьонача эскархоша шой оамал чIоагIъю, коталонга бода никъ баккхара тIакхувш хул. Цар шой тола

машца хьагойт, Давьхен бIухой Iадаташ шоаш сийдеш лораделга, уж кийча хул моллагIаца дикача гIулакха.

ГIалгIай мехка белгалйир, Даькьастен дикагIа йола ишколашкара кIалхарваккхара тоабаш

Ужахьанаькьан Хьамзат

ГIалгIай мехка чакхьаьлар Еригроссийски III-ча яхьий ах финал. Из дIахьош яр, Даькьастен федеральни куран кIалхарбахара иш-

колай тоабашта юкье. Цига вIашагIкхийтар эггара денал дола, кадай йола, дика кийчо яь ериггача республикера бераш.

«Из дукха сатийса путевка

яккхара яхьеьнна хилар Даькьастен чIоагIагIа йола тоабаш. Уж яхьаш дIахьош хиннача дерригача деношка дешархоша гойтар лакха говзал, барт, бехктокхам хилар. Из программа нийсденна хьал бокьонцахьа долаш

санна вIашагIьелла дIахьош яр. Бераша гойтар хиво Iохьош вола саг кIалхарваккхар мишта хила деза, хьалхара новкьостал дар, иштта эггара халагIа бола технически никъ бар гойтар», - аьлар «Сердало» газетага цIерах кIалхарваккхара ГIалгIайчен даькье.

Кьовсам бокьонцахьа дIахьош бар, массайолча оагIорахьара белгалбаьлар дикагIбараш. ЙоккхагIа йолча тоабанна юкье котало яккхар (ГIаьбартой-Балкхарой Республикан Нальчик-Шахьара №6 йолча юкьерча ишколо) «Цена дог» яхача тоабо; шоллагIа моттиг яккхар «ТIахьожам» яхача тоабо (Нохчий Республикан А. Айдамирова цIерагIа №39 йола юкьера ишкол), кхоалагIа моттиг - «Дроновцаш» яхача Кьилбаседа Хирийчен Троиц-

кое юртарча юкьерча ишколо.

ЗIамагIбарашта юкье дошув даьккхар «Сатувсара зIанараш» яхача ГIалгIай Республикан Эбарга-Юртарча №2 йолча СОШ дешархоша; дотув даьккхар ГIаьбартой-Балкхарой Керда Балкхаре яхача юртарча СОШа «Тигр» яхача тоабо; борза совIат даьккхар «Цена дог зIамагIбараш» яхача ГIаьбартой-Балкхарой Республикан, Нальчик-Шахьара №6 йолча СОШа бераша.

Уж яхьаш вIашагIьехкар яр Еригроссийски кIалхарбоахарий студентий тоаба. Кхетаче дIайихьар «Кажирхой, бераш» яха кьаман проект кхоачашгеш; иштта Россе дешара Министерствос, Росдетцентро, Еригроссийски «Смена» яхача берий центро хьаллоацаш.

Хий длаухаш дола ор мукъадоаккхаш, болх длабихъар СоагIапча

ГIазданаькъан Ахьмад

СоагIапча Iоахарганаькъан цIерах болча, нах хIетта баха хайшача ураме хий длаухаш дола ор мукъадоаккхаш болх длабихъар. АдминистрацIа кулгал деча Аькхмарзанаькъан Ахьмада тIахьожам беш, длабихъар из болх. Хий боагIача боараме длаухаргдолаш дIахьош гIулакх дар из.

«Ор чу дукха нувхаш, кхыйола хIамаш хьаIайна хиларах, хий лертIа дIадодар. Гонахъарча цIеношта кхерам болаш гIулакх хул цох, хий боагIача боараме дIадодар ца хилча, хIана аьлча геттар хий хьаIайна болх хуле, из

тIехдаха наьха коашка чудалар кхерам ба. АдминистрацIа белгалдир, иштта болча балха юрта тIахьожам лоттабелга. Iоахарганаькъан цIерах болча ураме, иштта цу юхерча доазон тIа бахача наха хьалхадаьккхар хий дIаахийта даьккхача ор чу нувхаш, шоай коара совъяьнна хIамаш чу ма тувса аьнна», - дийцар «Сердалога» МагIалбика кхален администрацIе.

Моттигерча хьакимаша санна, бахархоша шоаш лораде дезаш хIамаш да уж. Экологически оагIонцарча кхерамзлен хьал лорадар, шоаш бахача моттигашта лертIа доал дар бахархой лорхIаме декхар да.

ЛДПР
18-20 СЕНТЯБРЯ
ВЫБОРЫ

ЛДПР: ЗАВТРА РЕШАЕТСЯ СЕГОДНЯ

Сегодня нас пытаются убедить, что всё хорошо. Что везде рост и никаких проблем. Нам говорят об «оптимизации», но на деле мы видим, как закрываются школы и больницы. Нам обещают «повышение» благосостояния, а по факту мы получаем лишь очередной скачок цен и тарифов...

ЛДПР говорит: хватит! Пора прекратить эту двойную игру с собственным народом.

Сегодня ЛДПР идёт на выборы с требованием преобразований для жизни каждого.

В центре нашей программы — человек и семья. Первым делом мы требуем остановить государственную поддержку мигрантов и их семей и направить эти деньги на помощь нашим детям, студентам, одиноким родителям, пожилым. Наш принцип прост и справедлив: сначала — поддержка своих, потом — остальных.

Мы требуем поддержки отечественных предпринимателей и новой индустриализации. Налоги должны оставаться в регионах. Там, где они заработаны. Это реальная возможность для развития территорий.

Мы настаиваем на полной отмене ЕГЭ и ОГЭ, которые превратили наше образование в конвейер стресса и зубрёжки. У нас есть свои Ломоносовы и Кулибины, способные обеспечить стране научный прорыв. Нужно лишь дать возможность нашим детям учиться по-настоящему. И, конечно же, обеспечить приоритет в трудоустройстве российским выпускникам вузов и ссузов, а не приедем «специалистам».

Для пенсионеров мы предлагаем новую государственную программу, которая обеспечит равные возможности независимо от региона их проживания. Чтобы пенсия позволяла нормально жить, а не доживать. Чтобы наши старики не выбирали между лекарствами и едой.

ЖКХ — под полный контроль государства! Мы требуем самых жёстких мер

по прекращению воровства недобросовестными управляющими компаниями. Люди должны платить только за реальные услуги.

Мы предлагаем ввести народную ипотеку под 3% годовых и бесплатно давать землю для индивидуального строительства с подведёнными к ней дорогами, водой и электричеством.

Чтобы наши семьи могли строить дома на своей земле, а не снимать всю жизнь углы и не влезать в финансовую кабалу на десятилетия.

И, конечно же, сегодня мы требуем мира только на наших условиях. Нужно раз и навсегда покончить с нацистским режимом на Украине и обеспечить безопасность наших граждан. Мы требуем полной и окончательной Победы в СВО.

Если мы не примем самые решительные и действенные меры сегодня, завтра будет поздно. Мы потеряем страну. Потеряем наше общее будущее.

Сегодня ЛДПР берёт на себя ответственность за судьбу России.

У нас есть план действий, есть команда и есть воля.

**ВЫБЕРИ
ЛДПР**
ТВОЙ ГОЛОС ДЛЯ ПОБЕДЫ

Нам нужна ваша поддержка.

Заъзгакъонгий-Юртарча ишколе Даъкъастен къамий фестиваль дġайихъар

Баркинхой Мурад

Россе къамий меттай Денна хетаяъ йола Даъкъастен къамий фестиваль дġахъош бар Заъзгакъонгий-Юртарча № 26 йолча ишколе. 1-ча, 4-ча классашка дешархой бар дакъа лоацаш хиннараш. Даъкъасте дахача къамий Іадаташ, оамалаш, культура, истори дайзар берашта цу дийнахъа.

«ЧоагІа дог айденна дар бераш цу фестивале. Байташка, халхарга, театральни номерашка гІолла республике дахача къамий культура йовзийташ бар уж, иштга хІара къаман дарарх долча Іадатех дийцар.

Хоза, товш кийчденнадар бераш. Россе къамий исто-

реца, культураца, Іадаташца вай берий лерхІам хургболаш дġахъош болх бар из. Цига гулбеннабар цхъацца хъакимаш, депутаташ, дешара, культуран моттигашкара болхлой. Цу юкъе вар МагІалбика кхалерча парте оагІон секретарь, кхален депутатий Совета кулгалхо Гулой Къуреиш, «ЦаІ йолча Россе» моттигерча кхела хъалха латта Медаранаъкъан Абсет, МагІалбикерча райсовета депутат Іаъленаъкъан Дауд, мехкарча Халкъа Гуллама депутат хила ловш вола таханара кандидат Чуранаъкъан Мустафа; Наъсарерча, Магасерча дешара оагІонцарча моттига кулгалду Іумаранаъкъан Аза, суртанча-сценограф Цисканаъкъан Тамара, Заъзгакъонгий-Юртарча культуран Цен кулгалхо Чане-

наъкъан Тамара, «Бералла наъкъаш» яхача проекта доакъашхо Кхоартой Таисия», - йоах «Сердалога» «ЦаІ йолча Россе» ИРО баъча хоамо.

Къамий Іадаташ довзийтар

массанена дег чу дужаш хІама долга хъагойтар цу фестивало. Даъкъасте тхъовра денз дахаш долча къамий бġашерашкара хъадахъа гулакхаш довзар берий дог айдеш хилар.

Бġарчча цġай хилар фестивалах. Ший овла, хъаваънна моттиг, истори, культура, мотт лакхача боараме довзар лоархІаме долга белгалдеш болх хилар цох.

**СПРАВЕДЛИВАЯ
РОССИЯ**

С ЛЮБОВЬЮ К РОДИНЕ,

С ЗАБОТОЙ О ЛЮДЯХ!

ПАРТИЯ НОВЫЕ ЛЮДИ

ЛЮДИ – ГЛАВНАЯ ЦЕННОСТЬ РОССИИ

Их нужно беречь. Беречь здоровье и время, помогать семьям, ценить старшее поколение, и создавать условия, в которых хочется жить долго и хорошо.

**Об этом программа
партии «Новые люди».
В ней – 12 конкретных шагов:**

полугодовой запас инсулина
в каждом регионе, повышение
доходов работающих
пенсионеров, алиментный фонд,
ясли с полутора лет, интересный
досуг для старшего поколения
во всех городах и много других
конкретных инициатив.

**«Новые люди» идут на выборы,
чтобы государство сменило
приоритеты и направило
деньги и силы на самое
важное – НА ЛЮДЕЙ.**

**Программа целиком –
на сайте
newpeople.ru/2026**

**Кагирхой
комитета,
Миннаца
болхлой вахаре
гӀо лоаттадеча
ЦӀагӀа хилар**

Оздой Ийса

Кагирхой гӀулакхех
йолча Комитета хьал-
ха латта Пхьошань-
къан Зоврбик, «Ка-
гирхой цхьанкхета-
рий ЦӀен» кулгалхо-
чун гӀонча, Минна-
ца кулгалхочун гӀонча
Хьаьшанькъан Хьам-
зат «Къахетам» яхача
вахара оагӀонцара
гӀо лоаттадеча ЦӀагӀа
бахӀа хилар. Цу мотти-
га болхлоша терко ло-
аттаеш волча сага 34
шу дизарца дувзаден-
на дар уж цига кха-
чара бахьан. Оздой
Мухьмадага, даькъа-
лавувцаш, цун оагӀув
хьаллоацаш къамаьл
даь, совгӀаташ денна,
бӀарчча цӀай оттадир
цар.

«Ишта кхетаченаш
лоархӀаме я аьлча, хар-
цахьа хургдац! Тахан
гӀо эшаш, терко эшаш
болча наьха дог ураот-
тадеш хӀама да из. Ка-
гирхой паччахьалкхен
оагӀонцарча моттига до-
акъашхоша тахан шоай
низ дӀа ма кхоачча тер-
калду из гӀулакх. Цар
гӀулакхех йолча комите-
то доккха баркал оал цу
юкье дакъа лоацаш хин-
нарашта. Иштта дола бер-
кате боламаш хьаллоа-
цаш, лоархӀамеча проек-
ташта кагирхой юкьебо-
алабеш хургда тхо дӀахо
а», - дийцар «Сердалога»
кагирхой гӀулакхех йолча
Комитете.

ВӀаший къахетаме,
дог лазаш, оагӀув хьал-
лоацаш хилар бусал-
ба сага дерӀаца эггара
лоархӀамегӀа дола гӀулакх
да. Терко ераш, кулг хьак-
ховдаде кийча бараш
хилча, моллагӀа хало
такха аттагӀа хул сага.

Публикуется безвозмездно в соответствии с частью 2 статьи 66 Федерального закона от 22.02.2014 № 20-ФЗ «О выборах депутатов Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации». Материал предоставлен Политической партией «НОВЫЕ ЛЮДИ».

МагӀалбика кхален ГӀайрбика-Юрт - СоагӀапче оала никъ тоабеш латт

Баркинхой Мурад

ГӀалгӀайчен МагӀалбика кхален
ГӀайрбика-Юрт - СоагӀапчен
ГОК автомобильни никъ тоа-
беш латт. Из болх дӀахьош ба
«Вахара хьалаш» яхача къа-
ман проекта чудоагӀаш. Кер-
тера цун маӀан да, никъ кер-
дабаьккха а ца Ӏеш, юрташта
юкьера никъ кхераме боацаш

хийлитар, бахархошта дика
хьалаш хьакхоллар. Тоадара
балхаш дӀахьош говзанчаша
тӀера беха никъ дӀабаьккха,
наькъа кӀийле чӀоагӀийр,
иштта керда оаса бохийтарг-
ба наькъ тӀа.

Из никъ МагӀалбика кхален
вахаре лоархӀам болаш ба. Цо
Ӏалашо ю ГӀайрбика-Юрта лела-

ча транспорта, иштта республи-
каца бувзам лелабу. Из дика хи-
ларах тийша ба ишкола автобу-
сий болх, сихача гӀулакхий хьал
лоаттадар, иштта юртбоаха-
мах леладерий болх дӀабахьар.
Проектах цу моттиге 168 наь-
къа гӀарма оттаергья, гонахьа
2401 метр карта хьисапе сунт
тохаргда, 401 метр дӀаьха наь-
къа оасаш доахаргда, 24 хоам

беш бола бӀоагӀилг оттабергба»,
- аьлар «Сердало» газетага ма-
шений наькъа, транспорта Ми-
нистерстве.

Ценхашттарча ремонта
хьалхарча даькъа чудоагӀаш да
2 километр бӀаьха никъ тоабар.
ТӀехьагӀа болхлой тоаба дӀахо
ший арӀанара болх дӀахьош
хургья.

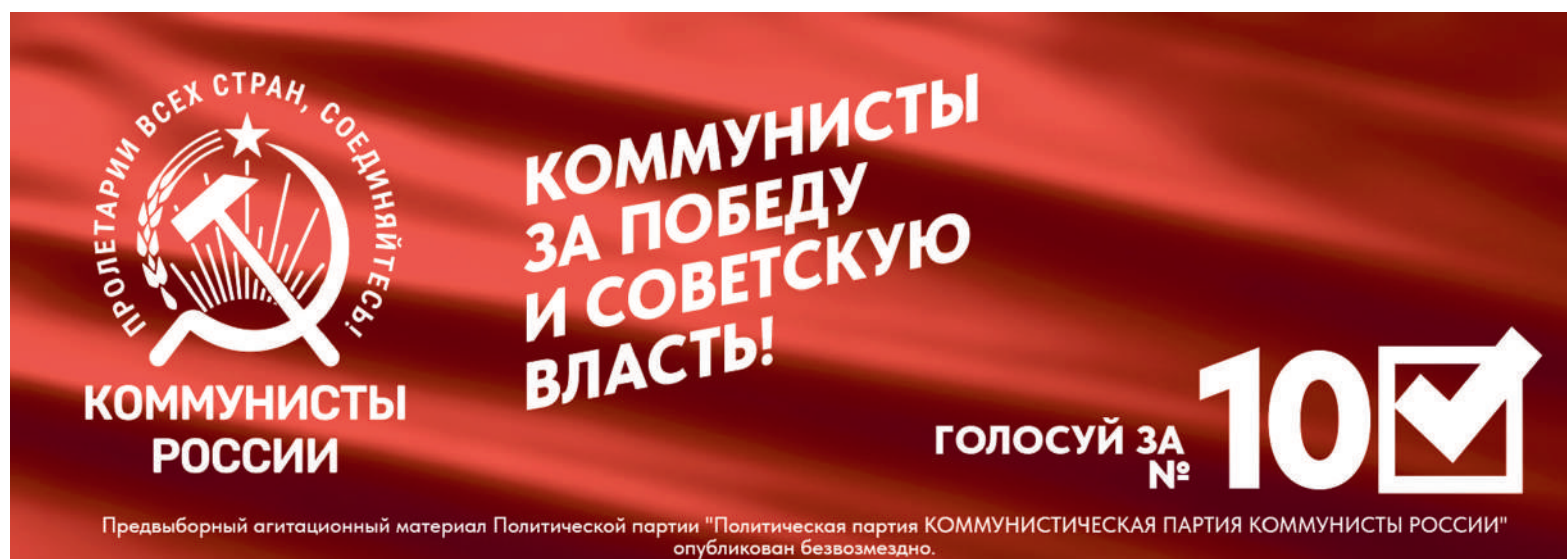
Дезала доагIа
ахча хъайицад
вай мехка 12
эзар совгIа
болча даьша,
ноаноша

ГIазданаькъан Ахьмад

Россе Вахара ганза
оагIонгара хIара шера-
ра ахча хъайицад вай
мехка 12 эзар совгIа
болча дезалаша. «Сер-
далога» из хоам бир
моттигерча Пачча-
хьалкхено. Балха тIа
бараша цу гIулакха
дехар чудала йиш я
ардара бетта 1-гIа ди
тIакхачале Госуслуги,
МФЦ е СФР моттигашка
гIолла.

ДукхагIа дола каьха-
таш ганзо ше хъагуддеш
да. Герзашцарча низий
Министерстве, МЧС, Ро-
сгварде, ФСИН, ФССП болх
бечар гIулакхах дар ше
хъатIадоагIа - дехар чулуш
волчо ший мохк, болх бу
моттиг белгалъе мара езац.

ХIаьта МВД, ФСИН,
иштта кхийолча моттигаш-
ка кьахьегараша шоаш от-
табе беза шоай алапе бо-
арам. Дехар тIа шоаш
болх бу моттиг белгалъь
итт ди далале, дIадахача
шера шоай хиннача ала-
пех дола каьхат хьада деза
цар СФРе. Цу юкьа сага
болх бу моттиг хийцаяле,
цхьа дехар да чудала дезар
- Вахара ганзо массадол-
ча оагIонашцарча НДФЛх
дар ше кьоастадергда.

ПРОЛЕТАРИИ ВСЕХ СТРАН, СОЕДИНЯЙТЕСЬ!

**КОММУНИСТЫ
РОССИИ**

**КОММУНИСТЫ
ЗА ПОБЕДУ
И СОВЕТСКУЮ
ВЛАСТЬ!**

ГОЛОСУЙ ЗА № **10**

Предвыборный агитационный материал Политической партии "Политическая партия КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ КОММУНИСТЫ РОССИИ" опубликован безвозмездно.

В соответствии с пунктом 6 статьи 50 Федерального закона от 12.06.2002 № 67-ФЗ и статьёй 66 Федерального закона от 22.02.2014 № 20-ФЗ редакция предоставляет печатную площадь на бесплатной основе

**СРП СПРАВЕДЛИВАЯ
РОССИЯ**

**ЗА ДОСТОЙНУЮ ЖИЗНЬ
ДЛЯ НАС, НАШИХ ДЕТЕЙ И ВНУКОВ!**

В соответствии с пунктом 6 статьи 50 Федерального закона от 12.06.2002 № 67-ФЗ и статьёй 66 Федерального закона от 22.02.2014 № 20-ФЗ редакция предоставляет печатную площадь на бесплатной основе

**ВЫБОРЫ ДЕПУТАТОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДУМЫ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ И ДЕПУТАТОВ
НАРОДНОГО СОБРАНИЯ РЕСПУБЛИКИ ИНГУШЕТИЯ**

ТВОЙ ГОЛОС - СИЛА РОССИИ!

2026
18 19 20
СЕНТЯБРЯ

**С любовью
к Родине,
с заботой о людях!**

Сергей МИРОНОВ

**СРП СПРАВЕДЛИВАЯ
РОССИЯ №6**

В соответствии с пунктом 6 статьи 50 Федерального закона от 12.06.2002 № 67-ФЗ и статьёй 66 Федерального закона от 22.02.2014 № 20-ФЗ редакция предоставляет зарегистрированным кандидатам печатную площадь на бесплатной основе

Нах кхотабеш бола мотт

ГалгIай метта, литературан Ди дездир мехка

Курскенаькъан ИбрахIим

ГалгIай метта, литературан Ди ший къаман истори, культура, тIехьаленца дувзаден-нараш дега гарга мел долчун-на хьамсара, боча хила дезаш да. Наьна метта цIай хинна Iац из! Ноахала юкьера бувзам, къаман лоархIамедараш вайна довзийташ бола оагIув ба ала деза цох. ГалгIай метта никъ; бIашерашка денз хьабоагIаш; шера, бокка ба. Къаман истори, тхьов-рача хана денз, лорадеш хьа-дахьа Iадаташ, культура йов-зийтара тIехьа лоархIаме моттиг дIалаьца латт наьна мотт. Къаман меттаца лора-деш, тIехьенгара тIехьенга кхоачаш хьаденад вай оала-маш, кицаш, иллеш, кхыдола къаман гIулакхаш.

Къахьегамхой хьинарца

Къаман метта хIама тоадеш, доаржадеш лаьттарий сий де дезаш да вай тахан. Мет-тах дог лазаш бола нах хин-набецаре, тиша хинна хург-дар цун гIулакх. Шоай дерри-га вахар наьна метта хIама то-адара хетадаь, яхь йола мех-кахой ба вай тахан бувцараш. Йоазонхоша, Илманхоша, хье-хархоша ди, бийса ца къоа-стадеш, хьинарца, дог лазар-ца къахьийгад метта хIама эша ца далийта гIерташ, эгга-ра халагIа ханаш латтача хана а къайлагIа вIашагIбетталуш, наьна меттала болх беш. Къа-стга йоккха моттиг дIалоацаш ба цу оагIонца цIихеза мех-кахой Малсаганаькъан Зовр-бик, Беканаькъан Тембот, Хьо-ашаланаькъан Iаьла, Янданаь-къан Джамалда, Чакхенаь-къан Саид, Ведажанаькъан Ахьмад, иштта кхыбараш а. ТIехьа тIабоагIарашта метта хIама лорадеш, цун моттиг эг-гара лакхерча лагIа тIа яккха хьожаш, къаман культуран

оагIонцарча дагалоаттама мот-тиг ца яйта гIерташ; мах баь, хам баь варгвоацаш; къахьий-гарех ба ала деза цу нахах. Цар мел даьр лард хинна дIаэттар тахан дIахо гIалгIай меттаца къахьегарашта. Йоа-зонхой, тохкамхой хьинарах къаман тIехьаленца массаха-на лоархIаме хургйола говза-ме произведенеш хилар вай литературе, хьехархой къахье-гамо мотт кIоаргагIа бовзийт тахан. Цу наьха цIераш масса-хана боча, хьамсара хила еза вай дегашта. Къаман кхоане сийрда хилийта гIерташ къа-хьийгараш ба уж, хIаьта вай тахан болх бе безаш да, тIехьа тIабоагIараша метта хIама иштта сийдеш дIахьоргдолаш.

Книжкагара таьрахьашца дувзаденнарашкка кхачар

Ишколан дешаргара, кепа-йоазон книжкагара дIахо дикка тоаденна, лакхденна да таха-нарча меттацарча политикан хIама. Кагирхой массахана був-заме хургболаш, сага дукхагIа ха йоаккхача оагIонашца хила безаш ба мотт-интернете, ва-хара оагIонашкка, мобилньи оагIонашкка, таьрахьашца юв-заеннача дешара моттигаш-ка. Меттацарча дешара хIама тоадеш; берашта, кагирхошта юкье наьна мотт дикка боар-жабара тIехьа къахьегаш, бок-кха болх ба мехка дIахьош. Таь-рахьашцарча оагIонца наьна мотт бахаш хилар чIоагIа лоархIаме да тахан. Таханар-ча хоамашцарча технологеш-ца хила беза гIалгIай мотт! ГалгIай метта чулоацамца боккха болх дIахьош ба тахан. Илман тохкамашка, дошлор-гаш хьакхоллаш, дешара книж-каш арахецаш, меттай керда-ча технологешка лоархIаме моттиг дIалоацаргйола йоа-зон электронни оагIув ба ала деза цох. Уроках, аудиокхоа-чам, йоазон, упражненеш, дошлоргаш, иштта кхыдола де-

шара оагIонца дувзаденнараш вIаший хотташ йола гIалгIай меттацара электронни ишкол вIашагIйоллар геттара йок-кха моттиг дIалоацаш хург-дар, наьна метта хIама тоада-ра навкъ тIа. Таьрахьашцар-ча оагIонца хIама Iомадеш, до-взаш болча къонабарашта, бе-рашта геттара дика, пайда беш хургда из.

Лорадеш, лерхIам беш юкьедоаккхаш хилар

Къаман метта хIама тиш ца далийта гIерташ къахьегар, вайх хIаране лоархIаме декхар да, аьлча, харцахьа хургдац. Вай вахаре массахана бахаш хила беза наьна мотт; дега хьамсара, боча болаш.

ЦIагIа, ишколе, книжкаш-ка, хоамий оагIонашкка, куль-туран проекташкка, таханар-ча таьрахьашца дувзаденна-рий оагIонашкка даиман бахаш, хозаш хила беза гIалгIай мотт. ДукхагIа, доккхагIа доазув дIалацарга хьежжа, тоаденна хургда цун хIама – из кхета-

де деза вай массане тахан! Цу-духьа къаьстта тахан геттара йоккха терко лоаттае езарех да гIалгIай мотт таьрахьаш-ца дувзаденнарашта юкье хи-лийтар, таханарча термино-логе хIама доаржадар, элект-ронни дошлоргаш, дешара лардаш хьакхоллар, литера-туран тIехьален хIама тишца-далийтар, хоамий оагIонашца гIалгIай мотт даиман бахий-тар. Цу балха юкье лоархIаме дакъа дIалоацаш я пачча-хьалкхе, иштта цу оагIонцара говзанчаш. Мотт лорабара, хIара цIагIа, дешара мотти-гашка, балха тIа из боаржа-бара тIехьа ураотта дезаш да вай дерригаш. Вайх хIаране син, дега мотт ба из, вай хьа-холлаш Дала вайца хьакхелла. ГалгIай метта, литературан Ди вайна хьамсара цIай да! ТIехьенца, бера хана денз, къа-ман мотт бувца беза вай, хIара дезале цун боагIагIа боараме сий дойя, тIаккха майрра оала-лургда, наьна метта хIама эша-лургдац, аьнна!

ГалгIай метта, литературан Денца даькъалабуьц тахан мехкахой!

Вайх хIаране фусаме цIена лебеш, дег чура сий деш, боккхагIбарашкара иштта боча болаш зIамагIбарашка кхоачаш бахалба вай наьна мотт! Таьрахьашца дувзаден-нарий оагIонца йизза ший мот-тиг дIалоацийла цо. ГалгIай метта, литературан кхоа-не сийрда, беркате хилийта гIерташ къахьийгарех, керда-ча ноахала хоза масал хилда! Тахан вайх хIаране кхетаде, кIоаргга дег чу дIацIоагIде деза цхьа хIама – мотт бIаьхий хургба вай сий дарга хьежжа, метта хIама хIара денна тоа-луш хургда массайолча фуса-ме цун моттиг лакха лоаттай-ойя, юстара ца тетташ; був-цаш, боаржабеш, хьаллоацаш хуле! Къаман мотт лорабар, да-галоаттама хIама эшацадали-тар да. Таханарча цун хьалага хьежжа хургья вай кхоане а.

Ерригача Россе кхетачене дакъа лоацаш хилар РДНТ доакъашхой

Оздой Ийса

Культуран оагIонцара тIехьале лораярах йолча Ер-ригача Россе кхетаче дакъа лоацаш хилар, вай мехкарча къаман кхоллама ЦIен болх-лой. Цу моттига кулгалхочун гIонча Котанаькъан Марем, исбахьален оагIонцарча балха хьалха латта Абдурзаканаь-къан Аьсет, этнографех болча оагIон хьалха латта Хутенаь-къан Тамила бар Россе къа-мий меттай Ден хетаяьча кхе-таче дакъа лоацаш хиннараш.

Российски Паччахьалкхен къаман кхоллама ЦIа дар из болх дIатIаийцар. Боккхача

мехкара культуран оагIонцара хIама тоадара тIехьа къахьегараш гуллуш моттиг хилар цох. ГРДНТ кулгалхочун хьалхара гIонча вар программа хьайийл-лар. Паччахьалкхен оагIонцара гIо дарах, РФ этнокультуран оагIонцара хIама лорадара бокьонах дийцар цо.

«Фольклора цаI дола ди» яхар санна йола федеральни проек-таш лоархIаме йолга, тахан цу оагIонцарча Федеральни рее-стре 112 моттиг чIоагIьяьлгах, дийцар цо. Цул совгIа, цхьац-ца кхоачамбоацарех а дийцар. 26 къаман метташ тахка, шаьр-де йиш йолаш, кийчо яьй тахан мехка, бакьда дешара пособеш царна юкьерча ворхIнех мар

дац карарча хана, цул совгIа, хьехархой цатаар а да», - дий-цар «Сердалога» Котанаькъан Марема.

Россе къамий культурай ОагIон керттера болхло йолча Барахова Татьянас кхетаче дий-цар «Гибухерча миха мукъам» яхача фестивалах, иштта фин-но-угорски, самодийски фаьл-гий арт-книжках, этнонаь-къаш хьакхоллара балхах. Эр-зянски, удмуртски меттала йолча кхоллама номерех отга-ья «БIаргадайча довза къаман тIехьален йоазон» яха проект йовзийтар Калужски ДНТиК кулгалхо йолча Ленц Ольгас. «Говрилгах-горбунеках долча фаьлгашта» Россе къамий мет-

ташка доахаш таржамаш дарах йола проект, болалуш болча ав-торашта лаьрхIа «Меттах йола арт-резиденци» яха кагирхой программа йовзийтар цига. Цу

кхетачене дакъа лацаро дикка пайда бир ала йиш я вай мех-карча болхлошта, хIана аьлча дукха хIама хьаьца йиш йолаш моттиг яр из.

гашал эшаенна долча берашта лаьрхача ишколе касткаста болхаш ба уж. Халкъашта юкьерча заапхой Ден хетадаь «Дегагара дегага» концерт гойтар цига къонача начлал дараша. Дегага могашал эшаенна долча берашта цох доккха совглат хилар, ала деза. Иштта бувзам лоаттабу къаман кхоллама цден доакъашхоша кадетски корпусца. Республике длахьом мел йолча фестивалашка, РДНТ йоккхача кхетаченашка дакъа лоацаш хул кадеташ, хлаьта культуран ценошкара артисташ цига массахана беза хьаьший болаш тлаэц. Хлара цай кийчдеш, хлара бера ший моттиг лертла длагойта гло деш хьехамчаш латт.

РДНТ исбахьален оаглонцарча балха кулгалхо йола Абдурзаканаькъан Аьсет, кадетски корпусе организатор-хьехамча йола Горбакханаькъан Люба хьинаре къахьегаш хьабоагла дукхача шерашка, къонабарий начлал чоагледеш. Республикерча къаман кхоллама Цагла боккха болх лоаттабу начлал дола бераш гучадоахаш, уж кердача наькъ тла нийсдеш, цар цаглагача нахаца болх длахьом.

Имагожанаькъан Мадинай дезалах дувца лов тахан. Цун во! Имагожанаькъан Мухьмад Эбарга-Юртарча культуран Цаглагача «Сийг» яхача берий ансамбла кулгал деш ва. Беррига дезал ба цар, кхоллама оаглонца къахьегаш. Зламагла вола во!, цхьа йол халхарашцара хлама тоадеш ба укхаз, шоай веший тоабан юкье. Дладахача шера, фольклора Ца! дола Ди дездеча хана, Эбарга-Юртарча культуран Цаглагача тоабанца «Галглай дувхара поэзи» яха проект-фольклорни сайре длайхьар цар. Имагожанаькъан Мадина керттера, лоархлеме хьаьша яр цига – начлал дола дизайнер, модельер, тайп-тайпара балхаш деш йола пхьар. «Берий къаман дувхар» яха гойтам длабихьар цо цига ший берашца, «Сийг» ансамбла доакъашхошца. Цхьацца хлама хьакхолла, доаржаде ловш бола нах мел болча хана, яьсса хургьац кхоллама оаглон моттиг.

Мехкарча культуран оаглонцарча вахаре

лоархлеме дакъа длаоацаш ба Эбарга-Юртарча культуран Цаглагача къона иллилархой – йижарий Хьаьшанаькъан Имана, Дали. Доккха начлал дола уж йийгаш массанена езаенна, йовзаш я тахан мехка. Кхоллама проекташка, фестивалашка, тайп-тайпарча кхетаченашка дакъа лоацаш хьабоагла уж.

Дошлакхий-Юртарча культуран Цден кулгал деча Шоанахой Любас хьинаре къахьег тахан, кхоллама моттиг ма могга тоае глерташ. Начлал дола, цихеза композитор йолаш, йовзаш я из вай мехка. Цун произведениш массанена езаенна я, дукхача хана денз. Юртарча берий дегашка сийг сага, уж кердача наькъ тла даха аьттув боал цун. Дошлакхий-Юртарча культуран Цден, кхоллама кхуврч хьабаьб ала йиш я цо. Дукха хлама довзийтад цо кхувш латтарашта. Цо хьийхараш тахан Наьсарен кхален моттигашка длакхухьача кхетаченашка дика бовзаш хул. Бларчча кхоллама тоаба я Любас ураоттаяьр. Дукха моттигаш я вай мехка, кхоллама юкье беррига дезал болаш. Цу наьха оаглув хьаллоацаш, царна гло деш ба мехкарча кхоллама Цагла. Моллагла дола хлама теркалдарга, къахьегарга хьежжа мара тоалуш хилац, хлаьта кхоллама Цден тоаба длахо боккха болх боаржабе лерхлеш я. Вай республике клеизига бац начлал дола къонабараш. Уж нийсача наькъ тла баха, толашаглар хьалхадаккха хьехамчаш хила беза, даиман тлехьалатташ.

Котанаькъан Марема дийцачох, хлара цай, кхетаче длахьоча хана, берий дегашка цхьа боккха сийг лотабе хьож уж... Ноахала, культуранна юкьера бувзам ба из. Ишттача кхетаченашка лам бераш ладаташ лархла, беркате оамалаш йоаржае, исторе хлама довргдаоцаш лораде. Къаьнарча хана денз, хьадахьаш дола къаман гулакхаш дукха дезаш ураоттае еза тлехье. Хлара цайла, дешара моттигашка массахана дладувцаш хилча; шеко йоацаш цар дегаца, уйлашца чоагларгда из. Кхувш латтарашта гло де кийча ба тахан къаман кхоллама Цагла. Хьалхара гла баккха ловш волчун никь аттагла бе хьожаргба цига оаглув хьаллоацаш, новкостал деш. Къаман кхоллама Цден болхлой массахана хиннаб къонача тлехьенах дог лазаш, хлаьта тахан из деррига гуш да цар балхаца. Къаман ладатий, исторе, культуран хлама тишдалията йиш яц вайга!

Ерригача Россе яхьашка дакъа лацар вайна боккха пайда беш хилар, хлана аьлча дукха хлама хьаэца аьттув бар цига. Хлара моттиге длахьом болча балхах дувцаш бар гулбеннараш. Мехкарча РДНТ милингашта юкьера бувзам чоагледеш болх длабихьар цига. Тахан вай мехка доаржадеш дола гулакхаш хоза хетараш дукха бар. Россе кхьича моттигашка доаржадераш довзаро кердадараш юкьелаца аьттув лу. Длахо де дезар кхь а дукха да. Йоаржае лерхл йоккхий проекташ – уж дерригача къамашта юкьера барт, бувзам чоагледеш хургья. Къонабарашта хьалхале длаяхьа саг эш, юхьанца начлал доаржадеча хана, хлаьта дог лазаш, болх боагладча боараме бовзаш вола хьехамча нийсвелча; деррига а, йоккха юкьялале, тоаделе длаотт. Къаман юкье, бляьшераш хьалха денз, белгалдаь дола дикаш лорадар тахан вайх хларане декхар да, цунга хьежжа глалатло хилийта бокьо яц вай. Длаьхий, беркате да вай ладаташ, гулакхаш, истори, пайдане хургдолча хламан юхьиг лораяро чаккхе дика хулийтаргья.

Ростгвардех дувца кино доаккхаш ба вай лоамашка

Газданаькъан Ахмад

«Массахана Даьхен гулакха латтараш» яха исторически дувцар длаяздеш болх длахьом ба тахан, Жайрахьа кхален хозача моттигашка. Тема кино, иштта кхьодола хламаш юкьелаьца я из кинопроект. Таханарча Ростгварде деноех, цар вахарерча гулакхех дувцаш болх хургба цох. Интернета хлама доаржадара Института хьаллоацаш, «Трикс Медиа» яха цихеза кинокомпани я болх длахьом яр. Керттерча турпалхой денал, майрал гойташ дола кино вай лакхача, низ болча глалашта, бларг гла ца отташ хоза долча лалама юкье доаккхаш хилар геттара товш, доагладш да ала деза.

«Сердалога» бенача хоамах, ах бляь шу хьалхара вай боккхача мехка истори дижад цу юкье. Даьхен гулакхе латташ хьадоагла Нелидовы оалача тайпах дола эпсарий фу дувц цо.

Россе тайп-тайпарча ханашка лаьтта хьал довзаргда хьажархошта. XIX-ча бляьшере Даьхен хлама лорадеш лаьттарий вахар, иштта таханарча Ростгварде болх бовзийташ хургда из кино.

Эпсара сий, гулакха гла бектокхаме хилар, моллагла хлама деналца чакхдаккхар юкьелаьца болх ба из. Наьха кхерамзле лораяра наькъ гла дукха халонаш текхача, тайп-тайпарча хламашта духьаллатта бийзача наьха доккха истори да из.

«Доттагала сердал. Даькьастен глалаш» яха IX Халкъашта юкьера проект я, вай мехка йоаржаеш

Баркинхой Мурад

Къамашта юкьера барт, машар хьаллоацаш йола IX Халкъашта юкьера проект я, вай мехка йоаржаеш. Къаьстта лоархлеме болх ба из тахан, ер шу Россе къамий цхьаоаглон Шу да аьнна белгалдаь хиларца.

2026-ча шера «Доттагала сердал. Даькьастен глалаш» яхача проекта 10 шу дуз. Цу юкье карагладьнараш, дайзараш клеизига дац. Россе дахаш долча къамий бляьшерашкара денз хьадахьа ладаташ, истори, культура йовзаш, гло деш хилар доаржадеш, вланий бувзам чоагледеш, доттаглад тосаш, къахьийгад къонабараша.

«Проекта керттера декхар тайп-тайпарча къамех бола къонабараш влашкаозар да. Дикача, беркатеча гулакхашка гюлла, накьадаргдараш доаржадеш, блогаш лелаеш, Россе дахаш долча къамий истори, гулакхаш, культура йовзаш; из никь длахьом ба къонабараш. Магасе гулбеннаб тайп-

тайпарча моттигашкара эггара хьинар дола, кадай бола къонабараш. Россе керда моттигаш а я цу юкье. Из кхетаче лоархлеме хиларах лаьца къамаьл дир кагирхой гулакхех йолча Комитета хьалха латтача Пхьошанаькъан Зоврбика. Цу оаглон ше хьалха лаьтта ханаш дагаехар цунна; аьттонца, хьинарца длачакхбала даькьалабийцар цо къонабараш.

Галглайченых шоай йола уйлаш йовзийташ бар гулбеннараш. Вай мехкара лалам тамашийна хоза, беркате хеташ; хьаьша тлаэцар республике къаьстта йоккха моттиг длаоацаш долга белгалдеш бар хьаьший», - дийцар «Сердалога» кагирхой гулакхех йолча Комитете.

Дукха хлама довза дезаш ба гулбеннараш длахо – гло дарцара боламаш доаржадеш, культуран - исторически моттигашка гюлла гобоаккхаш, вланий доттаглад тосаш, цхьана, оаглув хьаллоацаш хиларга цхьаккха хлама кхоачаргдоацилга длагойташ хургба къонабараш.

ГалгІайчен лоаме «АСМ Групп» говзанчашта, теркам тІаозаш йола хІама корайир

Ужахъанакъан Хъамзат

«АСМ Групп» яхача меттаоттаяра болх лелабеча тоабан говзанчашта, «Къоаст» яхача ГалгІайчен лоаман юкьерча бІаьшерен гІалай комплексе болаш, корайир ца йохаш дика йиса, тІехнахъа говзанчий «С.Я. Анцупова Стп» кеп тІайола исторически кирпишк.

Архивни каьхаташ хилар, експерташ хайра из арахийцар малав. Из хилар Сергей Яковлевич Анцупов, Терски областа, Шолжа кхален Эбарга-Юрта хиннача станица еттача кирпишка, машина кирпишка (черепица) завода кулгалхо. Из предприятия белгалъеш я 1904 шера «Терски календара тІа». Из йоккха а хиннаяц - шера цо беш бола пайда паччахъа ханашкара 300 сом хиннад, болх бераш верригаш а 7 саг мара хиннавац.

1907 шерга кхоачаш, «Ерригача Россе фабрикан-завода, кулгаца беча балха промышленноста адресни книжка» тІа деча йоазонга диллача, болхлой 8 сагага кхоачаш мара хиннабац цига. Цудухъа тохкамхой таро хилар из кирпишк Эбарга-Юрта хиннача станице арахецаш а, духхъала цига бахача наха мара лаьрхІа а хиннайоа-цилга ха.

Цунца тамашийнагІа дерз халача моттигашка уллача юрта из дІакхачара дош. Цо тохкамхошта хьалхашка, XX бІаьшере йолалуш ГалгІайчен лоаман кхале, шаьрача моттиге яьдача станицашта юкьера экономически бувзамах лаьца керда хаттараш оттаду.

ГалгІайчен дешархой АьдагІий Іадаташ довзаш хилар

Оздой Гийса

«Дешархошта - культура» яхача ерригроссийски проекта чудагІаш, ГалгІайчен Паччахьалкхен галерее бахар Шолжерча №1 йолча ишкола 8-ча класса дешархой. Берашта укхаза дика экскурси дІайихъар «Черсий йоІ. Барт, хозал, товш хилар» яхача гойтамах. Из кийчбаьряр АьдагІий къаман музей.

«Экскурси дІахьош берашта дийцар, Іадаташ довзийтара гойтам хетабаь хилар, цу юкьебоагІаш бар тайп-тайпарча исторически ханашка аьдагІий кхалнаха лелабеш хинна тІабувхабу гІирс, куца лелаю кхьйола хІамаш. Цо чулаьцар вай зама ялале хинна XII- VII бІаьшераш, вай заман XIX бІаьшерен ханаш. Экспозици екьалу шин даькЪа: археологически, цига гуш я къаьнара вахаре лелаеш хинна хІамаш, хозала кхоачам, иштта этнографически оагІорахъа го йиш я бера хана, къона болаш, хьоалчагІашка, маьре болхаш леладеш хинна гІирсаш. Цо

берашта гойт аьдагІий кхалнахъа вахар мишта хувцалуш хиннад шераш дІа мел ух», - аьлар «Сердало» газетага Паччахьалкхен галерее.

Цу тайпара кхетаченаш

дІахьош хиларо таро лу кхувш йоагІаца тІехьенна истори, искусство дикагІа йовзийта. Тхоца къамаьл даьчо яхачох, ГалгІайчен Паччахьалкхен галерея хьож берашта лоала-

харча къамий Іадаташ довзийта. Лоалахой культура йомаеш, дешархой таро хул, ДаькЪастен къамий Іадаташ довза, юкъара истори кІоаргагІа кхетаде.

Наркотикашта духьалара кхетаче дІаяхъа гулбелар Кердача Редантерча культуран ЦІагІа

Баркинхой Мурад

«Тхо наркотикашта духьала да» яхача оагІонцара кхетаче дІахьош хилар Кердача Реданте. Ураотташ латтача къонача тІехьенна наркотик яхача дохъажо сага вахар мел чІоагІа толхаду хьалхадоккхаш кхетаче хилар цох. Къонабарашка дийцар, воча хІаманна юстара хиларо бок-

кхача толамга кхоачавелгах.

«Берашта хьалхадаьккхар, цкъа цу бІехача хІамах хьокхавеннача сага юха меттава, наха юкье тешаме саг хинна дІаотта хала хургдолгах. Сага унахцІенонна, психиканна доккха зе деш, ма дарра аьлча, саг хІалаквеш дохъаж из долга белгалдир кхетаче дІахьош хиннараша. Цу бІехача

гІулакха юкье чуоза, къонабараш тувлбе гІертарашка ладувгІа йиш йоацилга, воча хІаман тІехьабаьннарашца цхьаккха тайпара бувзам лелабе йиш йоацилга, хьалхадаьккхар кхетаче», - йоах «Сердалога» культуран ЦІен кулгал деча Хоаной Маретагара бенача хоамо.

Иштта дешархошка дийцар наркотикаш бахъан

долаш саг бехктокхаме озрах кІалхаравоалилга хургдоа-цилга, цунга хьежжа хІараварший вахара никъ цІенача, беркатеча гІулакахашца бийза хила веза.

Дукха хаттараш дар къонабарий, кхетаче дІахьош хиннарашка. Деррига хІама довзийташ болх дІабихъар царца боккхагІар.

МагІалбике аргІанара рейд йир мах беча моттигашка

Баркинхой Мурад

МагІалбике аргІанара хье-хама болх дІабихьар, шоай доалахьара хІама леладе-рий балхага хьожаш. Ша-хьара администраце эконо-мически дакъа болхлоша ГІалгІайче гІюлла йолча Россе УФНС викалашца, Россе МВД «Малгобекский» МО дакъъ тІарча участковца цхьана тІахьожам болх дІабихьар, мах беш йолча моттигаш-кара хьал тохкаш. Уж хилар хьалха хиннача «Беркат» яхача базара дакъъ тІа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага МагІалбик-Шахьара админи-страце зарбан болх лелабера-ша.

Уж цига бахар бахьан дар, шоай доалахьара хІама лела-деш болча наха, шоаш пред-принимателаш е юридически нах хилара тІехьа регистраци яыйий хар. ЛаьрххІа ше деш дола хІама чІоагІдар - из дух-хьал каьхаташ дахара деш дац, из эшаш да моллагІа йола биз-нес лелаяра хьал чІоагІдара. Цо таро лу паччахьалкхен оагІорахьара новкъостал ло-

аттаде, иштта коммерсан-та бокъонаш лораю. Цудухьа хІара предприниматель кхета-де дезаш ва, законо дІадехача тайпара из хиларах, хьалхарча аргІагІа шийна эшаш хиларах деш долга.

Рейд дІахьош, тІахьожаш хиннараша царна хьалхадаь-ккхар де дезар, царца къамаьл хилар балха хьал дувцаш. Ко-миссе доакъашхоша ма дарра довзийтар йоала оагІонца дІаязваь латта везаш хилар,

бизнес бокъонаша дІадехар кхоачашдеш хила езилга.

Тхоца къамаьл даьчо бел-гала ма дарра, къайлагІа ле-лабу болх гучабоаккхаш йола шахьара рейдаш дІахо а дІахьоргьа.

Говрий дирст, кхыбола кхоачам хьабеш йола говзал караерзаяь ва Озанаькъан Іамархан

Цисканаькъан Надия

Говрий дирст хьаеш бола болх дикка шаьр-баь, цу оагІонца къа-хьегаш ва тахан вай мехкахо Озанаькъан Мухажара Іамархан.

Говрий нувр, дирст, шод, иштта кхыйола цу хьайбаца эша хІамаш хьаеш ва из тахан ший кул-гашца. Ший болх чІоагІа дика, говра а иштта цу тІа вагІаргволча сага а уйла еш, паргІатагІа, дикагІа хургдолча тайпара хьа-беш ва из.

Іамархан ше говраш ле-лаеш, уж хьайбаш чІоагІа боца долаш ва дега. Гов-рашца лелар дезаденна, дега гарга долчар «Акха дивизи» клуба юкье волаш, цу оагІонцара дер-рига Іадаташ довзаш, ло-радеш хьаваоагІа вай мех-кахо.

Номера вызова экстренных служб с сотовых телефонов для всех операторов:

101 - пожарная охрана

102 - полиция

103 - скорая помощь

104 - аварийная служба газовой сети.

Для вызова экстренных служб со стационарного телефонного аппарата можно использовать стандартный набор номеров:

01 - пожарная охрана

02 - полиция

03 - скорая помощь

04 - аварийная служба газовой сети.

Звонок в диспетчерские службы всех экстренных служб является бесплатным.

ГІалгІайчен Соцпедколледжа студенташта бокъонаш йовзийташ болх дІабихьар

Оздой Ийса

Вахара-хьехархой коллед-жа студенташа шоай бокъо-наш йовзара дикал лакхийр, ПДН инспекторашца кхета-че йолаш. ГІалгІайчен кагир-хой гІулакхех йолча Комитето вІашагІьеллача кхетачене таро хилар кхувшбоагІарий зако-

наш, бокъонаш дикагІа йовза. Говзанчашца цхьана цар къо-астадир вахара хьалаш, царна хайра харцахьара гІулакх мишта довза йиш я, бокъонаш толхаеш долча хьалах мишта лоравала веза.

«Цига белгалдоалаш дар бераш паргІатта шоайла къа-

маьл деш, дагадоалаш хилар. Цар бокъо яр шоашта хетар дІаала, хаттараш дала, долаш долча хІаман мах хоадабе.

Деша багІараша хьагой-тар шоаш цу гІулакха терко тІайохийташ а, из дош дув-цаш раьза болаш а хилар, царна цу тайпара кхетам луш дола вІашагІкхетар эшаш долга гуш

дар», - аьлар «Сердало» газетага республикан кагирхой Комитете. Боккха пайда эцаш дІайихьача цу кхетачен болх вІашагІбеллараша кхувш боагІарий гІулакхех йолча мотти-га болхлошта баркал аьлар, цар лекци дІахьош кхелахой болаш дакъа лацарах. Цо хьагойт цу тайпара кхетаченаш эшаш хилар.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Х.А.Курскиева

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № УУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
16 сентября 2026 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

16 КАГИРХОЙ ПРОЕКТАШ

«Къаман кросс - 2026» яха Ерригача Россее адара ди хьаллоацаш ба мехка

Ужахъанакъан Хьамзат

Укх бетта 26-ча дийнахьа дIахьа лерхIа «Къаман кросс-2026» яха Ерригача Россее адара ден хетаяь спортни кхетаче хьаллоацаш хургба вай мехка. «Магас» Йовлой Берда цIерах долча спорта ЦIагIа хургда из болх вIашагIболлар. Кадай, унахцIена дола вахар хьаллацарах долча цу гIулакха юкье дакъа лаца бех беррига бахархой.

«Сердалога» Минспорте беча хоамах, бовда къоастадаь доазош доакъашхой ханашка хьежжа хургда – 500 метрага кхоачаш къонабарашта, 3 км-боккхагIбарашта.

Дакъа лаца йиш йолаш ва спорт езаш мел вар, хIаьта 17 шерга кхачанза барашка лорашкара каьхат хила деза, дакъа лаца йиш хилара тешал деш. 18 шерга кхачарашка е лорашкара каьхат хила деза е шоаш кулг яздаь дакъа лорашкара цар цига. 1 – 3-гIа моттигаш яьхарашта яла кийчъяь кубкаш, майдилгаш, грамоташ я.

Россе моттигашкара суртанчаш, ара сурташ дехка бех ГIалгIай мехко

Оздой Ийса

«ГIалгIайче - кхоллама доазув» яхача ерригача Россее исбахьален пленэре (ара сурташ дехкар) дакъа лаца лорашкара дехараш чуйидеш болх дIаболабав тахан мехкарча Паччахьалкхен кхоллама музее, культуран гIулакхех йолча министерстве.

Берригача мехкара говзанчаш вIашагIтохаш йола йоккха, лорашкаме проект я из. Вай республикеры тамашийна хоза, беркате йола моттигаш, дIаьхий дола Iалам довзийтаргда цу гIулакхо. ГIалгIай мехкара моттигаш, аренаш шоашта мишта гу хьаьокхаргда пленэра доакъашхоша. Российски Федерацие тайп-тайпарча моттигашкара суртанчаш ба дакъа лаца бехараш. Из хоам тахан «Сердалога» кхачаб мехкарча кхоллама паччахьалкхен музейгара.

Тхога дийцачох, ерригача Россее пленэраца дувзаденаш лаьрххIаца ОагIон тIа довза йиш я. Цига гIолла ха йиш я программаца, хоржама балхаца дувзаденаш. Из деррига довза безам бале, <http://museumizori.ru/users/files/download36.htm> яхача оагIон тIа дIатIавала веза.

ГIалгIай мехка йоккха, керда проекташ кийчъеш я кагирхошта хьалхалаттарашта, студенташта лаьрхIа

Баркинхой Мурад

ГIалгIайчен кагирхой гIулакхех йолча Комитете хилар, цунна чудоагIаца доакъой кулгалхошцара балхаца дувзадена хьал дувцаш йола кхетаче.

Цига «Сердало» газетага ма

аллара, кхетачен доакъашхоша дийцар коррупцена духьаларча вIашагIкхетарга яьча кийчонах; цо тIахьех дешархой, студенташ Iаьдала бокьонаш йовзаш хилара, коррупцена духьалъоттара де дезар фуд хара. Иштта цига дувца оттадаь дош дар «Ноахал 18-35» яха проект дегIайоалаяр.

Из я къонача говзанчашта болх шаьрбара лаьрхIа йола майда. Цун кийчо еш, хьахержаб цига дакъа лораш хургбараш, иштта белгалъаьй дешар-довзара оагIонаш, уж лаьрхIа я кулгал дара даькъ тIа кердадараш довзийтара.

Цул совгIа, кагирхоша кийчю «гергача исто-

ла» моттигаш, темаш, болх дIахьу ханаш оттаю. Уж вIашагIйохкаш я кагирхой юкьарлонна лаьрхIа. Цу кепара уж дIахьош хиларах мехкарий, кагийча наьха таро хургья шоашта новкъа дола хаттараш дувца, кхелахошца цхьана уж кхоачашде.

Берий оагIув хьаллацарах йола проект йоаржайир мехкарча Кагирхой моттиге

ГIазданаькъан Ахьмад

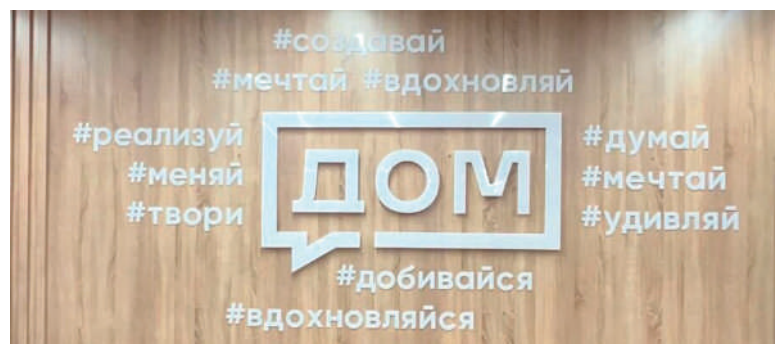
«Хьалхарбарий болама» берий оагIув хьаллацара йола проект йоаржайир мехкарча Кагирхой моттиге. Кхав оагIонех латташ йола дешара программа кийчъаьяр къонабарашта.

«Хоамашца боагIаца боараме болх дIабахьа, цхьацца хIама дувцара говзал караерзае Iомадергда бераш. ДIахо, психологически болх ба царна

лаьрхIа, цунга гIолла шоай хьал дикагIа довза, тоабанца болх дIабахьа, юхаозавалар дIадаьккха, майрра шоай гIулакх дIадахьа Iомабергба уж.

«Хьалхарбарий болам» яхача оагIон доазон тIа дIахьоргба таханарча ханага хьежжа уйла еш хилар, шоай кхоллама хIама доаржадар мишта хила деза довзийташ бола болх», - йоах «Сердалога» цу гIулакха хьалхаэттараша.

Iомабалар пайдане хиларал

совгIа, дега тоам беш хургдолаш кофе-брейк вIашагIделлад цига. Программан керттера

дехкар хIара бера начIал гуча-дакхарца, хьаллацарца дувзадена да.

ГIалгIайчен бахархоша дакъа лорашта, Доккха этнографически диктант язdechа

ГIазданаькъан Ахьмад

Лайчилла бетта 3-ча денгара 12-ча денга кхаччалца, Халкъашта юкьера «Доккха этнографически диктант» яздергда, цига дакъа лаца бех ГIалгIайчен бахархой. Из боккха дешара болам ба, цо таро лу Россее къамий исторех, меттаех, Iадатех лаьца шийна фу хов хьажа онлайн - кепара, иштта шоаш тIаболаш из болх дIахьоча моттигашка.

«Сердало» газетага ма аллара,

карача шера язdechа йола тема хургья Россее къамий цхьаоагIон Шу хиларца ювзаена. Из диктант белгалдоалаш да хаттарий цхьа дакъа бахархоша шоаш язdechа хиларца, цу юкье СВО доакъашхой а болаш.

Тов бетта 30-ча дийнахьа, проекта лаьрххIаца сайта тIа дехараш хьайидеш да дикагIа дола хаттар белгалдара. Эггара дикагIа дола хаттар чаккхен бланкаш тIа кхоачаргда, цох совгIат а лургда.

Цун чаккхе ергья оагIой бетта 12-ча дийнахьа, Россее Конституце Ди долаш.